

Lapinjärvi 25.10.2021

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite HE 154/2021 Vp.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL) toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Merimetsojen kokonaismäärän Suomessa yksilöinä arvioidaan olevan pesäpoikasaikaan heinäkuussa noin 120 000. Merimetso syö 350–500 grammaa kalaa/ päivä (lähde: Merimetsotyöryhmä 2019). Nykyinen suuri Suomessa oleileva merimetsokanta ei enää vastaa olosuhteissamme sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävää tilannetta. Ylisuuri merimetsokantaa vaarantaa kalakantojen tilaa, kalatalouden harjoittamista ja kotimaisen kalan tarjontaa kuluttajille.

Lain valmistelu

Lain varsinaisen valmistelun aikana ei kuultu kaupallista kalastusta edustavia tahoja. Virallisella lausunnolla olleessa versiossa ei mainittu sanallakaan merimetson kaupalliselle kalastukselle aiheuttamista vahingoista. Perustelumuistiosta ei käynyt ilmi, onko asiasta edes keskusteltu esityksen valmistelun aikana. SAKL jätti asiasta 1.11.2020 päivätyn lausunnon, jossa tuotiin kaupallisen kalastuksen näkemykset esille.

Liiton lähtökohtana oli, että jos yhteiskunta haluaa ylläpitää vahingollisen suurta, kaupalliselle kalastukselle mittavia vahinkoja aiheuttavaa merimetsokantaa, on vahingot korvattava kalastusyrittäjille.

Liitto totesi, että hallituksen esitystä on täydennettävä kaupallisen kalastuksen kärsimien vahinkojen osalta. Mahdollinen korvausmalli voisi löytyä porotalouden reviirokohtaisesta tuesta. Merimetsokolonian lähialueella toimiville kalastajille suoritettaisiin korvaus kolonian koon perusteella (merimetsoparien määrä).

Kotimainen kala tekee hyvää. Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa.

Lakiesitys

Hallituksen esityksen perustelumuistiossa (6. Lausuntopalaute) ei käy ilmi kalastuselinkeinon esille tuoma puute korvausten osalta.

Hallitus on myös jättänyt merimetson kaupalliselle kalastukselle aiheuttamien vahinkojen korvaamisen esityksensä ulkopuolelle.

Perustelumuistiossa kuitenkin todetaan, *että lisäksi ympäristöministeriö käynnistää tutkimushankkeen kaupallisten kalastajien saalistappioiden määrästä, jonka merimetsot aiheuttavat vahingoittamalla pyydyksiin jääneitä kaloja. Selvitysten perusteella arvioidaan korvausjärjestelmän tarve ja edellytykset. Mikäli selvitysten perusteella katsottaisiin aiheelliseksi valmistella tukijärjestelmä merimetson ja harmaahaikaran kalanviljelylaitoksille sekä merimetson pyydyksiin jääneiden kalojen vahingoittamisen aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi kaupalliselle kalastukselle, näitä koskeva muutosehdotus annetaan mahdollisuuksien mukaan täydentävänä esityksenä eduskunnalle.*

Maa- ja metsätalousministeriöstä saadun tiedon mukaan (13.10.) keskustelut selvitystyöstä kalanviljelyn osalta on aloitettu ministeriön ja Luken välillä. Kaupallisen kalastuksen osalta ympäristöministeriö on aloittanut keskustelut Suomen ympäristökeskuksen kanssa, mutta tarkempaa tietoa tästä ei ole. Luonnonvarakeskuksella luulisi kuitenkin olla paremmat tiedot kuin ympäristökeskuksella kaupallisen kalastuksen tilanteesta ja merimetsojen aiheuttamista vahingoista.

Vahingot ja nykyinen korvausjärjestelmä

Merimetsot aiheuttavat vahinkoa kaupalliselle kalastukselle monella tavalla. Merimetsot vahingoittavat saaliita ja pyydyksiä, vähentävät saaliita kolonioiden lähialueilla predation kautta ja muuttavat kalojen käyttäytymistä. Eli vahingot ovat saalisvahinkoja huomattavasti laajempia.

Luonnonvarakeskuksen (Luke) selvitys vahvistaa, että merimetsokantojen (ja hyljekantojen) kasvu aiheuttaa vakavia vahinkoja pienimuotoiselle rannikkokalastukselle Itämeren alueella ja on uhka elinkeinon jatkuvuudelle. Selvitys *The impacts of seals and cormorants experienced by Baltic Sea commercial fishers* linkissä

https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/544854/luke_luobio_77_2019.pdf?sequence=1&isAloved=y&fbclid=IwAR2cHrHn1ONAWu_p96PRGRVkdE6Ys_k_5dz9P6nTaV6ECfEaCCRfuQL6CPg . Merimetsojen vaikutuksista on runsaasti kansainvälisiä ja kansallisia tutkimuksia. Muun

muassa Luken tutkimus vuodelta 2020 osoitti, että pesivien merimetsojen suuri määrä tärkeällä ahventen kalastus- ja lisääntymisalueella voi pienentää ahvenkantoja ja -saaliita pesintöjen vaikutusalueella. Veneranta ym. arvioivat suuren merimetsotiheyden (3140 pesintää noin 20 km etäisyydellä toisistaan) aiheuttamaksi saalismenetykseksi enimmillään 32–67 % merimetson pesimäkolonioiden lähistöllä ja koko tilastoruudun 23 alueelle yleistettynä 10–33 %.

Pesimäkolonian lähistöllä tarkoitetaan sitä aluetta, jossa merimetsot pääsääntöisesti syönnöstävät.

Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta (EMKR) voidaan myöntää korvausta merimetson ja hylkeiden aiheuttamista vahingoista. Korvausjärjestelmä on osa kansallista EMKR:n 2014-2020 toimintaohjelmaa. Toimintaohjelman mukaisesti korvauksia voidaan maksaa hylkeiden ja merimetson aiheuttamista vahingoista kalastajan saaliin laskennallisen arvon perusteella.

LUKE on arvioinut merimetson aiheuttamien vahinkojen suuruuden ja määritellyt kiinteän laskennallisen korvausprosentin koko kaudelle. Enimmäiskorvausmäärä sekä hylkeiden että

Kotimainen kala tekee hyvää. Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa.

merimetsojen aiheuttamien vahinkojen osalta on 7000 euroa vuodessa ja koskee sellaisia kalastajia, joiden liikevaihto on kolmelta edelliseltä tilikaudelta yli 10 000 euroa. Laskennallinen korvaus 15 % koostuu hyljekorvauksesta 13 % ja merimetsokorvauksesta 2 %. Vuotta 2020 koskevat korvaukset maksetaan joulukuussa 2021, osittain vasta alkuvuoden 2022 aikana.

Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee parasta aikaa ohjelman uudelle rahastokaudelle 2021-2027 (EMKVR). Merimetsan aiheuttamien vahinkojen korvaaminen ei tällä hetkellä ole mukana ohjelmaluonnoksessa ja kalastusyrittäjillä ei ole varmaa tietoa korvausten jatkosta.

Liiton kanta

SAKL kiirehtii merimetsan kaupalliselle kalastukselle aiheuttaminen vahinkojen selvittämistä ja asianmukaisen korvausjärjestelmän luomista. **Vahingot on korvattava tavalla tai toisella, eduskunnan käsiteltävänä olevan lain kautta tai nykyisellä tavalla, eli jatkossa meri-, kalastus- ja kalanviljelyrahaston (EMKVR2021-27) kautta. Kalastuselinkeino ja kalastusyrittäjät eivät saa jäädä kahden hallinnon välisen riitelyn kärsijöiksi ja maksajiksi.**

SAKL toteaa lopuksi, että varsinaiseen ongelmaan, eli ylisuureen merimetsokantaan, olisi myös puututtava. Poikkeuslupamenettelyä tulisi sujuvoittaa (merimetsoa koskevien poikkeuslupien haussa hakijoiden todistustaakkaa on alennettava, poikkeuslupien käsittelyaikaa on lyhennettävä merkittävästi, kansalliseen lainsäädäntöön on tehtävä muutoksia, jotka helpottavat poikkeuslupien saamista). Suomen tulisi jatkossa toimia EU:ssa aktiivisesti sen puolesta, että merimetsa siirretään metsästäettävien lintujen listalle (lintudirektiivi, liite II). Yhdessä esimerkiksi munien öljyämisen kanssa yllä luetellut toimenpiteet mahdollistaisivat merimetsokannan kohtuullistamisen niin kalakantojen, elinkeinojen kuin ihmistenkin näkökulmasta tarkasteltuna.

[Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry](http://www.sakl.fi)

Kim Jordas
toimitusjohtaja